

## PETROV PETER PAN

Výstava slovenského ilustrátora PETRA UCHNÁRA, držiteľa  
Zlatého jablka BIB 1999

**Kurátorka výstavy:** Mgr. BARBARA BRATHOVÁ, historička umenia  
**Miesto konania:** BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti, Galéria BIB  
**Vernisáž:** 3. September 2009, 18.00 h  
**Trvanie výstavy:** do 26. 10. 2009

Výstava je sprievodnou expozíciou k 22. ročníku BIB 2009

### PETER UCHNÁR

*narodený:* 11. 8. 1970, Sobrance, Slovensko  
*štúdium:* Vysoká škola výtvarných umení, Bratislava  
*ceny:* Zlaté pero, Belehrad, 1999  
Zlaté jablko BIB, Bratislava, 1999  
Cena Ľudovíta Fullu, Bratislava, 2005  
Najkrajšie knihy Slovenska, Cena MK SR za vynikajúce ilustrácie,  
Bratislava, 1998, 2003, 2008  
*adresa:* Dr. Bokesa 6, Pezinok, 90201, Slovensko

Peter Uchnár sa narodil 11. 8. 1970 v Sobranciach. Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave absolvoval na oddelení voľnej grafiky a ilustrácie u profesora Dušana Kállaya. Autor je jedným z výrazných talentov v oblasti ilustračnej tvorby, čo dokazuje v krátkom období frekvencia, počet a dôležitosť cien, ktoré získal: Najkrajšia detská kniha zimy (Gulliverove cesty I., 1998), Zlaté pero (Belehrad, 1999), Cena Ministerstva kultúry SR v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska (1999), Zlaté jablko BIB '99 za knihu Gulliverove cesty, Najlepšia detská kniha leta (Hnali sa veky nad hradbami, 2000), Cena Ministerstva kultúry SR za ilustrácie v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska (2008). Autor sa venuje maľbe, voľnej tvorbe, grafike a knižnej ilustrácii. Dominantou sú tlmené pastelové farby, mäkké kontúry, využíva kombinovanú techniku. V ilustráciách preukazuje nesmierny zmysel pre poetiku maľby, detail, priestorové videnie a cítenie s charakterom príbehu (Gulliverove cesty). Výsostné maliarske gesto kontrastuje s vycizelovanou grafikou až po hranice drobných nuansí. Postavičky i zoomorfné prvky majú rovnocenné miesto a dôležitosť.

Peter Uchnár predstavuje strednú generáciu slovenských ilustrátorov a je v pravom slova zmysle reprezentantom ilustrátorskej školy Albína Brunovského. Jeho ilustrácie, hoci ho nenapodobňuje, majú podobnú atmosféru a štýl. Maliarska bravúra, zmysel pre detail a kompozíciu, surrealistická snivosť a fantázia, sýta farebnosť, to všetko sa odráža v hre svetla a tieňa, v perspektívnej hĺbke a často dekoratívnej výtvarnosti (Veľká kniha slovenských rozprávok). Autorove ilustrácie majú v sebe zakódovanú rozprávkovú tajomnosť, priznávajú vážnosť príbehu a eleganciu výjavu. Ich tichá výpoveď je pertraktovaná bravúrnym maliarskym gestom, v nástojčivej farebnosti, epickej dôraznosti i lyrickej nálade (Peter Pan). Jeho výpravná, umelecky výrazná a esteticky pôsobiaca ilustrácia je odrazom autorových tvorivých snažení, kreatívnej iniciatívy a imaginatívnosti i nekompromisnej umeleckej cieľavedomosti.

Viackrát prestížne ocenený autor rezonuje mimoriadne reprezentatívne v knihe **Traja hrdinovia** (J. C. Hronský, vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin, 2006), opätovne nadväzuje na maliarsku poetiku Brunovského školy a rozprestiera ju do fantazijných surrealistických rovín. Hoci prevažne volí tmavé, ponuré, chladné modré tóny, kolor je sýty a prežiaraný. Mimoriadne reprezentatívnou publikáciou je **Veľká kniha slovenských rozprávok** (Ľ. Feldek, Bratislava, Reader's Digest, Výber, 2003), kde sa prezentuje súborom ilustrácií na vysokej umeleckej úrovni.

Sústredím sa detailnejšie na tri publikácie, ktoré sú výpravnými rozsiahlymi dielami, rovnako tak, ako sa jedná o dva známe svetové tituly (Gulliverove cesty, Peter Pan) a titul spomínanej domácej tvorby súboru rozprávok (Veľká kniha slovenských rozprávok). Sú to knihy ocenené prestížnymi cenami v súťažiach Bienále ilustrácií Bratislava a Najkrajšie knihy Slovenska. Počas tvorivého obdobia vyšli autorovi mnohé knižné publikácie, avšak spomínané tri tituly sú rezonujúcim dokladom ilustrátorovej kreativity, jeho výtvarného posunu a majstrovskej bravúry.

Jonathan Swift : **Gulliverove cesty I.**

Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Bratislava, 1998

(Jonathan Swift: Gulliverove cesty, Reader's Digest Výber, Bratislava, 2008)

**Kniha ocenená Zlatým jablkom BIB' 99**

Za Gulliverove cesty získal v začiatkoch svojej tvorby Zlaté jablko na BIB v roku 1999, ako mladý ilustrátor, ktorý poetikou tvorby, ako bolo už uvedené, nadviazal evidentne na štýl ilustrátorskej školy Albína Brunovského. Zjavne ho nekopíruje, ale je ovplyvnený jeho maliarskym surrealizmom a zmyslom pre detail. Ilustrácie Petra Uchnára majú výsostne maliarsky charakter, zapíňa plochu sýtym kolorom, ktorý však drobnokresbou štetca akoby opticky vrstvil, čím dosahuje v ploche pohyb a malý zámerný nepokoj. More sa v obraze vlní, koráb doslova pláva, jeho plachty sa trepcujú vo vetre. Autor akoby týmto dynamickým maliarskym gestom vnášal do obrazu zvukomalebnosť. Do centra profiluje vždy predmet, ktorý je monštruózny, do neho citlivo a nenápadne vkladá drobné postavy. Každá z týchto figúrok má svoju tvár, charakter aj funkciu. Každá má svoju činnosť. Sú identifikovateľné a konkrétne. Práve v nich sa zraď mimoriadny zmysel pre detail. Kompozične často využíva perspektívu a dôležitým fenoménom sa stáva aj svetlo, ktoré umocňuje hĺbku ilustrácie i tajomnosť atmosféry. Ilustrácia môže existovať aj ako solitér. Každá je pochopená s plnou vážnosťou, dôslednosťou v celej šírke literárneho posolstva a významu. Tento zodpovedný maliarsky prístup vyprofiloval z Gulliverových ciest kultivovanú knihu pre deti v jednoznačnom naplnení striedmej estetiky, umeleckého výrazu i detskej čarovnej rozprávkovosti. Rozšírená verzia tejto publikácie bola vydaná v roku 2008, to znamená desať rokov po prvom vydaní. Táto verzia má nielen viac ilustrácií, ale sú posunuté v charaktere poetiky smerom k tvorbe súčasnejšej, odrážajúcej sa v neskoršie vydaných publikáciách. Je kombinovaná v predeloch drobnými monochrómami ilustráciami, ktoré zvyčajne autor používa ako upozorňujúci detail, ale aj ako zachovanie istého vizuálneho rytmu príbehu.

Ľubomír Feldek: **Veľká kniha slovenských rozprávok**

Reader's Digest Výber, Bratislava, 2003

**Kniha ocenená Cenou Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2003**

Veľká kniha slovenských rozprávok bola mimoriadnou príležitosťou pre autora. Publikácia, ktorú slovenské deti (dnes už dospelí) pamätajú ako Modrú knihu rozprávok, Zelenú knihu rozprávok etc. a ktorá sa pretransformovala do Veľkej knihy slovenských rozprávok z pera významného autora Ľ. Feldeka – je klenotom súboru tradičných rozprávok slovenskej prózy a charakteristickej národnej poetiky. Táto obsažná publikácia dáva priestor vzhľadom na

rôznorodosť textu jednotlivých príbehov aj na široký diapazón ilustračných možností, ktoré sú však zjednotené v charaktere autorovho rukopisu. Ilustrátor tu odvážnejšie narába s farbou, volí živé žiarivé tóny, ktoré stavia do kontrastov. Ešte stále je koncentrácia na dominantný prvok, ten je však často vystavaný z drobných detailov, v ktorých treba hľadať ako v labyrinte. Napriek atakujúcej farebnosti, priznáva ilustráciám maliarskym gestom krehkosť a eleganciu. Kým doposiaľ vkladal do obrazu detaily, teraz sa výjav detailami nielen hemží, ale často je celý výjav iba efemérnym nepatrným detailom, ktorý treba skúmať akoby pod lupou. Jemné šrafovanie objektov evokuje takmer grafický výraz, stále je to však štetec, ktorým tento dojem dosahuje. Janko Hraško je tak neuveriteľne drobný, že už menší byť ani nemôže. Napriek tomu má svoju charakteristickú vestičku, nohavice a klobúčik evidentne rozpoznateľný aj v tomto zámernom minimalizme. Rovnako tak je rozpoznateľná štruktúra stromov a ostatnej flóry i fauny. Ešte výraznejšie narába autor so svetlom, v hlbkej studni je naozaj hlboká tma, mesiac naozaj žiarivo námesačne svieti, sviečka z plochy papiera naozaj horí. Štylizáciou figúram priznáva kde - tu desivý výraz, postavy majú svoje myslenie i pocity. Veľká kniha slovenských rozprávok nesie všetky znaky rozprávkovosti tkvejúce v snovom výraze, fantazijnej škále farebných pocitov, v krásnej surrealistickej výtvarnej lyrike a naplnení príbehového odkazu.

J.M. Barrie: **Peter Pan**

Slovarť, Bratislava, 2008

**Kniha ocenená Cenou Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2008**

Peter Pan je najčerstvejším titulom autora, kde zúročil skúsenostnú rovinu z predchádzajúcich projektov. Ak som doposiaľ hovorila o farbe a svetle (ktoré hľadal a nachádzal), tu sú tieto dve zložky použité s absolútnou suverenitou ako charakteristické výrazové črty ilustrátora. Väčší dôraz kladie na kompozíciu, postavy sú v popredí, majú svoju hutnosť a pohyb. Majú ich, aj keď sú koncipované do hĺbky, či úzadia obrazu ohraničené a ľahko vymedzené prostredím. V tejto knižke všetko lieta, vznáša sa až s tanečnou gráciou. Hoci detail sa objaví v takmer každej ilustrácii, výtvarný pocit tu dosahuje autor skôr rozmazaným ťahom štetca, necháva za seba hovoriť profesionálne nanesenú transparentnú „machuľu“, ktorá je dôsledná vo svojej forme a zároveň navodzuje dojem náhodnej mimovoľnosti. Svoj doterajší maliarsky štýl autor jednoznačne potvrdzuje, z hľadiska dynamiky je táto publikácia najtemperamentnejšia a odráža globálne charakter autorovej tvorby identifikovaný v modrej farebnosti. Ilustrátor používa techniku akrylu, ktorý mu poskytuje možnosti dosiahnutia maliarsky výrazného a nadreálneho dojmu diela.

Všetky tri pertraktované tituly sú reprezentatívnou ukážkou ilustrátorskej tvorby Petra Uchnára, ako jedného z významných a ojedinelých reprezentantov slovenskej ilustrátorskej školy vedenej v súčasnosti profesorom Dušanom Kállayom na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave. Autorov význam, dosah, dôležitosť a príznačnú kvalitatívnu popularnosť dokazujú aj vydavateľské ponuky na veľké projekty vyžadujúce si mimoriadnu zodpovednosť, trpezlivosť, profesionálne odvedené remeselné majstrovstvo a predovšetkým vysoko vyprofilovaný tvorivý potenciál.

**Autorka textov: Mgr. Barbara Brathová, historička umenia**

## Ocenené knihy

Swift, Jonathan

### **Gulliverove cesty I. .**

Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Bratislava, SR, 1998

*Najkrajšie knihy Slovenska, VII. (34.), 1998, Bratislava, Slovensko, kat. Debut mladých výtvarníkov do 35 rokov, Cena Ministerstva kultúry SR za vynikajúce ilustrácie*  
+ *Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy na Slovensku, 9., 1998, Bratislava, Slovensko, kat. Najkrajšia detská kniha zimy*

Uchnár, Peter

### **Vývojopis života svetobytu. 1, Ríša živočíšna.**

Vysoká škola výtvarných umení, Bratislava, SR, 1998

*Najkrajšie knihy Slovenska, VII. (34.), 1998, Bratislava, Slovensko, kat. Bibliofilské tlač, Diplom*

Hindický, Jozef

### **A zvony nezvonja : povesti z Novej Bane a okolia.**

Vydavateľstvo Matice slovenskej - Nová Baňa: Mestský úrad, Martin, SR, 1999

*Najkrajšie knihy Slovenska, VIII. (35.), 1999, Bratislava, Slovensko, kat. Literatúra pre deti a mládež, Diplom*

Marec, Anton

### **Hnali sa veky nad hradbami.**

Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin, SR, 2000

*Najkrajšie knihy Slovenska, IX. (36.), 2000, Bratislava, Slovensko, kat. Literatúra pre deti a mládež, Diplom*  
+ *Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy na Slovensku, 11., 2000, Bratislava, Slovensko, kat. Najkrajšia detská kniha leta*

Feldek, Ľubomír

### **Veľká kniha slovenských rozprávok.**

Reader's Digest Výber, Bratislava, SR, 2003

*Najkrajšie knihy Slovenska, XII. (39.), 2003, Bratislava, Slovensko, kat. Literatúra pre deti a mládež, Cena MK SR autorovi za vynikajúce ilustrácie*  
+ *Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy na Slovensku, 14., 2003, Bratislava, Slovensko, kat. Najkrajšia a najlepšia detská kniha jesene*  
+ *Čestná listina IBBY 2006, kat. Ilustrátor*

Hronský, Jozef Cíger

### **Traja hrdinovia.**

Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin, SR, 2006

*Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy na Slovensku, 17., 2006, Bratislava, Slovensko, kat. Najkrajšia detská kniha zimy*

Barrie, J.M.

### **Peter Pan**

Slovart, Bratislava, SR, 2008

*Najkrajšie knihy Slovenska, kniha ocenená Cenou Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie, Bratislava, 2008*

## Vystavené knihy a diela :

---

Hindický, Jozef: **A zvony nezvonja**  
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin, SR, 1999

Marec, Anton: **Hnali sa veky nad hradbami**  
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin, SR, 2000

Feldek, Ľubomír: **Veľká kniha slovenských rozprávok**  
Reader's Digest Výber, Bratislava, SR, 2003

Hronský, Jozef Cíger: **Traja hrdinovia**  
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin, SR, 2006

Rúfus, Milan: **Modlitbičky**  
Mladé letá, Bratislava, SR, 2007

Barrie, James Matthew: **Peter Pan**  
Slovart, Bratislava, SR, 2008

Swift, Jonathan: **Gulliverove cesty**  
Reader's Digest Výber, Bratislava, SR, 2008

Bratia Grimmovci: **Kinder-und Hausmärchen.**  
Parol, Tokio, Japonsko, 2001

Angela Sommer-Bodenburg – **Jeremy Golden**  
Shogukan, Tokio, Japonsko, 2007

**Baba Jaga a jiné pohádky** ( Ruské rozprávky )  
Reader's Digest Výber, Praha, ČR, 2008

Kiyomi Konagaya :**Surprise, surprise!**  
Fukuinkan Shoten, Tokio, Japonsko, 2004

## OTO NO YUU BIN – ilustrácie do časopisu

William Shakespeare: **Romeo a Julia**  
Ikar, Bratislava, SR, 2005

William Shakespeare: **Večer trojkáľový**  
Ikar, Bratislava, SR, 2005

William Shakespeare: **Sen noci svätojánskej**  
Ikar, Bratislava, SR, 2005

William Shakespeare: **Ako sa vám páči**  
Ikar, Bratislava, SR, 2006

William Shakespeare: **Hamlet**  
Ikar, Bratislava, SR, 2006

William Shakespeare: **Othello**  
Ikar, Bratislava, SR, 2007